

Rymdsektor på frammarsch

I ett treårigt projekt har Norrbotten stärkt sin ställning som rymdcentrum i Sverige och internationellt. Det har kunnat ske genom ett samarbete mellan Luleå tekniska universitet, Esrangle Space Centre, andra svenska rymdbolag, företagare i länet, Region Norrbotten och övriga innovationsstödjare.

Foto: Anders Alm

Projektet kallas RIT – rymd för innovation och tillväxt – och finansieras bland annat av EU:s strukturfond och Region Norrbotten. LTU är huvudman tillsammans med LTU Business.

Johanna Bergström Roos, anställd vid LTU Business i Kiruna, leder projektet som har pågått från 2015 till 2018 och är stationerad på LTU:s rymdcampus strax utanför Kiruna.

– Kiruna har ju varit en rymdstad sedan 1950-talet och sakta men tydligt expanderat i olika verksamheter och fått en enorm bredd, berättar hon.

Stärker samarbetet

LTU:s rymdcampus och Esrangle Space Centre ligger bara 4,5 mil ifrån varandra. Båda har gott om upparbetade kontakter inom rymdindustrin, spetskunskaper inom rymdforskning och lång erfarenhet på området. Kiruna har dessutom ett geografiskt läge långt norrut som ger stora fördelar.

Men för att regionen ska få ut maximal nytta av sin rymdforskning och rymdindustri krävs att alla aktörer på området stärker sitt samarbete, understryker hon, så att nya idéer inte stannar i vetenskapliga publikationer, utan kommer till nytta inom industrin och i samhället. Likaså att industrin vänder sig till akademien med konkreta uppdrag när det finns behov.

– Om vi skulle få de här två världarna, de här två excellenta arbetsplatserna, att börja jobba mer tillsammans och föra över kunskap till varandra, så är det klart att vi kan lära oss mycket av varandra. Det handlar om att skapa möten och det är det projektet handlar om.

Metropol

Men det är inte bara ett tätare samarbete mellan LTU och Esrangle som man vill uppnå med projektet RIT.

– Vi vill bjuda in små och medelstora företag från regionen tillsammans med rymdföretag från övriga Sverige, Europa och världen, så att det blir som en metropol här. Vi vill skapa en stark och innovativ rymdregion med hög attraktionskraft för kompetens, investerare och nya etableringar.

Tre delmål

Projektet har haft tre utstakade delmål. Det första var att etablera en centrumbildning inom rymdteknik i Norrbotten. En centrumbildning är en mötesplats för studenter, forskare, näringsliv och offentlig sektor. Den är tvärvetenskaplig och lyfter fram områden som ligger i skärningspunkten mellan traditionella discipliner.

– Centrumbildningen startar formellt 2019, men vi har redan haft invigningen och är igång med arbetet.

Det andra målet var att driva åtta innovationsprojekt med utgångspunkt i rymdindustrins behov och akademins kompetens. Här skulle potentiella affärsidéer fångas upp och utvecklas.

– Dels för att skapa ny kunskap som kan utveckla branschen men också för att träna oss att jobba tillsammans.

Sju doktorander har arbetat med innovationerna och har under de tre åren kommit en bra bit på väg.

Det tredje målet var att stärka innovationssystemet kring rymdverksamheten och rymdforskningen.

Matchas mot rymdbranschen

Under de tre åren har de dessutom skapat fem nya rymdföretag och därutöver identifierat ett 20-tal företag i regionen som skulle kunna leverera till rymdbranschen. Det handlar exempelvis om it-bolag och avancerade mekaniska verkstäder som just nu inte jobbar med rymd men är intresserade.

– När vi börjar skicka upp satelliter i omloppsbanor från Kiruna 2021 som det är planerat, innebär det att hela vår rymdstad kliver upp en position och skapar sig en förmåga som kommer att kräva underleverantörer på ett helt annat sätt än idag. Därför behöver dessa 20 företag matchas redan nu, för om tre år måste de vara redo att leverera.

Oväntad effekt

Två gånger per år har projektet bjudit in alla aktörer till gemensamma träffar i Kiruna med workshops. Space innovation Forum som träffarna kallas har haft mellan 50 och 60 deltagare.

En oväntad effekt har varit att ett rymdkluster från södra Sverige har hört av sig och bittat att de ska ingå.

– De knackar på vår dörr för de tycker att det är spännande grejer vi gör. LTU har blivit en storspelare inom rymd på de här tre åren. Inte enbart tack vare RIT-projektet, men mycket tack vare det.

Vad har det regionala stödet betytt för projektet?

– Enormt mycket. Dels för att vi ska kunna genomföra aktiviteter och ha anställda. Dels för att regionen är en dörröppnare – att Region Norrbotten har valt att satsa på oss visar att de tror på rymdindustrins potential och det hjälper oss att komma framåt.